

MUSEUMS SAMTALER

DIALOG MED UNGE I 10. KLASSE

MUSEUM GIVE

Nationalmuseet

Forfattere: Celia E. Simonsen, Rune T. Clark, Nanna Dahl og Nanna Holdgaard

Stor tak til: lærere og elever fra 10'ende i Fredericia og Studie 10 i Bramming og Esbjerg.

Forsidebillede: Fotografier fra workshop på Museum Give. Billeder taget af eleverne fra 10'ende i Fredericia.

Grafik: Lynglund

Korrektur: Jesper Høgdal

Projektet er støttet af Slots- og Kulturstyrelsen.

SLOTS- OG KULTURSTYRELSEN

Projektet Museumssamtaler (2021-2023) er baseret på en undersøgelse af unge i 10. klasse, der belyser, hvordan de unge oplever at blive mødt af Nationalmuseet i København og Museum Givé, og hvordan de gerne ville mødes. Projektet er støttet af Slots- og Kulturstyrelsen som en del af puljen til kvalitative undersøgelser af underrepræsenterede brugergrupper på de statslige og statsanerkendte museer.

Målet for projektet har været at informere museernes kontinuerlige arbejde med formidlings- og læringsaktiviteter og -formater til unge. Foruden viden og indsigt er det også projektets ambition at præsentere en række anbefalinger fra de unge til museerne samt at konstruere en værktøjskasse med relationsskabende metoder. Værktøjskassen kombinerer etnografiske metoder og codesignmetoder, og hensigten er, at andre museer og udstillingssteder kan drage nytte af metoderne til egne brugerundersøgelser.

ANBEFALINGER FRA UNGE I 10. KLASSE

Hvordan vil unge i 10. klasse gerne mødes af museerne, når de kommer på besøg med skolen? Hvad indeholder et godt museumsbesøg og forløb til 10.-klasser? Dette var nogle af de spørgsmål, som vi søgte svar på i projektet **Museumssamtaler**, og det har resulteret i følgende anbefalinger fra de unge til museerne.

Anbefalingerne henvender sig til formidlere og undervisere på museerne:

Når vi ankommer, vil vi gerne ...

- ... opleve, at museet også er et sted for os, og at vi er velkomne,
- ... kende programmet: Hvad der skal ske, hvor det foregår, hvor lang tid tager det, hvornår er der pauser,
- ... vide, hvorfor det, vi lærer på museet, er vigtigt, og hvad vi kan bruge det til,
- ... præsenteres for, hvad der gør museet/udstillingen særligt/særlig, og hvordan det/den er relevant for os.

Af forløbet ønsker vi ...

- ... at læringsaktiviteterne er anderledes end i skolen,
- ... at museerne taler mindre,
- ... at være aktive, fremfor kun at se og lytte,
- ... mulighed for selv at kunne gå rundt i mindre grupper (det sociale er vigtigt),
- ... at kunne stille spørgsmål til en museumsunderviser/omviser en til en,
- ... at pauser også bliver prioriteret.

Når vi afslutter forløbet, vil vi gerne ...

- ... vise og afprøve, hvad vi har lært (fx i en quiz)
- ... have mulighed for at diskutere vores oplevelser og tanker frem for udelukkende at fokusere på paratviden.

INDLEDNING

Denne rapport præsenterer resultaterne af projektet Museumssamtaler, et initiativ igangsat af Nationalmuseet og Museum Give. Projektet er støttet af Slots- og Kulturstyrelsen som en del af puljen til kvalitative undersøgelser af underrepræsenterede brugergrupper på de statslige og statsanerkendte museer.

I efteråret 2022 indledte Nationalmuseet og Museum Give projektet Museumssamtaler. Formålet var at undersøge, hvordan unge i 10. klasse oplever at blive mødt af de to museer, samt hvordan de unge gerne vil mødes af museerne.

En integreret del af projektet har været at videreudvikle kvalitative relationsskabende metoder, der kan anvendes af andre museer og udstillingssteder i deres brugerundersøgelser.

Projektets overordnede tilgang var dialogbaseret og relationsskabende med det formål at give de unge i 10. klasse medindflydelse. Målsætningen var, at museerne og de unge gensidigt kunne udfordre hinandens fordomme, og dermed skabe en sikker ramme, hvor der var plads til debat og refleksion om museumsrummet og museums-

oplevelsen. Projektet søgte svar på spørgsmål som: Hvad skal der til, for at et museumsbesøg bliver en positiv oplevelse frem for en kedelig oplevelse? Kan et museumsbesøg opleves som relevant for 10.-klasseselever – og i så fald, hvordan?

Vi håber, at resultaterne og metoderne fra "Museumssamtaler" ikke kun bidrager til Nationalmuseets og Museum Gives videre arbejde, men også kan inspirere og informere andre museer eller udstillingssteder i deres fremtidige formidling og undervisning for unge.

Vi skylder især en stor tak til de unge og lærerne fra 10'ende i Fredericia og Studie 10 i Bramming og Esbjerg for at ville indgå i samtalerne med os og give os deres ærlige mening hen over et helt år. Derudover skylder vi også en tak til de museumsformidlere, der deltog på workshoppen "Når vi møder verden – om at udfordre herskende fordomme om museer gennem museumssamtaler" på Museernes Formidlingskonference 2023. I den forbindelse blev vi bekræftet i at der både var behov for mere viden om 10.-klassernes erfaringer med og ønsker til museumsbesøg.

GOD LÆSELYST!

Celia E. Simonsen, Rune T. Clark, Nanna Dahl og Nanna Holdgaard

SÅDAN GJØRDE VI...

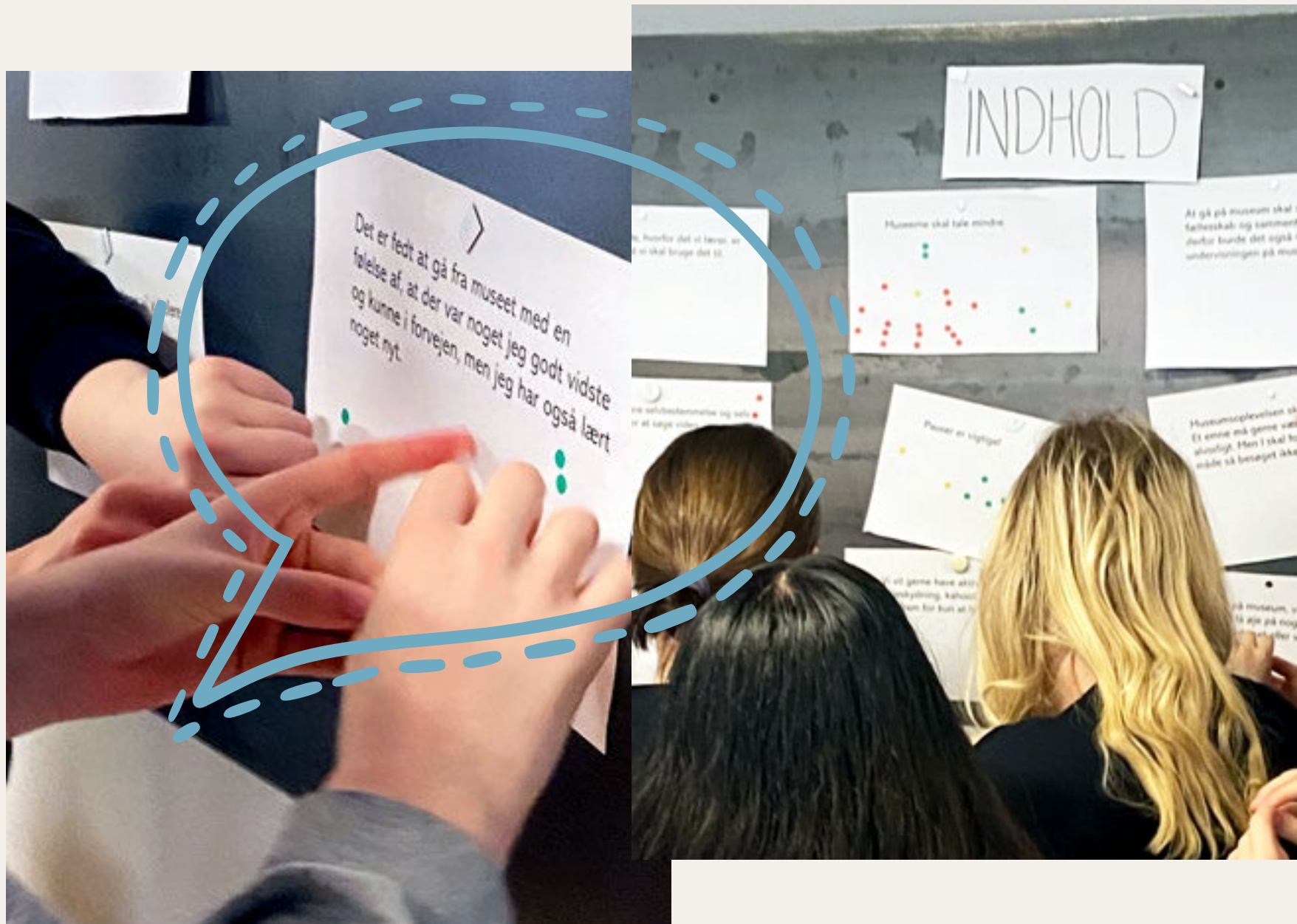
“Museumssamtaler” bygger på en række samtaler mellem museerne og unge og deres lærere fra 10.-klasser i Fredericia og Bramming/Esbjerg. Projektet strakte sig over et helt skoleår, hvilket skabte en platform for at styrke relationer og sammen undersøge rum og rammer for unge i 10. klasse på museerne.

“Museumssamtaler” blev gennemført i skoleåret 2022/2023. I projektet kombinerede vi teatersamtaler med codesignmetoder til at fremme refleksion, diskussion og deltagelse hos de unge og anvendte semi-strukturerede interviews, fx interviews i grupper og enkeltinterviews. Rækken af samtaler med eleverne foregik skiftevis på skolerne og museerne. For at få det bedste afsæt besluttede vi, at den første samtale skulle være i elevernes kendte rammer, ude på skolerne.

Teatersamtaler er en specifik metode udviklet til publikumsforskning, der typisk gennemføres som en serie af fokusgruppeinterviews med en fast gruppe publikummer, der ser flere forestillinger og efter hver forestilling diskuterer deres oplevelser i en fast ramme¹.

Codesign er en tilgang til designudvikling, hvori interessenter eller brugere af en løsning inddrages i den skabende proces, herunder også idéudvikling og beslutningsprocesser. Hermed adskiller codesign sig metodisk fra andre beslægtede tilgange, hvor man ikke blot studerer brugerne, men også inddrager dem direkte og som partnere i designprocessen med henblik på produktudvikling².

I “Museumssamtaler” videreudviklede og tilpassede vi metoderne til målgruppen og konteksten for museumsbesøg i skoleregi. Dette betød, at samtalerne med de unge skulle tilrettelægges på måder, som gav dem mulighed for at være deltagere i stedet for undersøgelsesobjekter. Vi anvendte fordomme som dialogisk greb og platform for at skabe et sikkert og åbent rum for videre diskussion og dialog. Vi adresserede både de unges fordomme om museer og museernes fordomme om 10.-klasseselever.

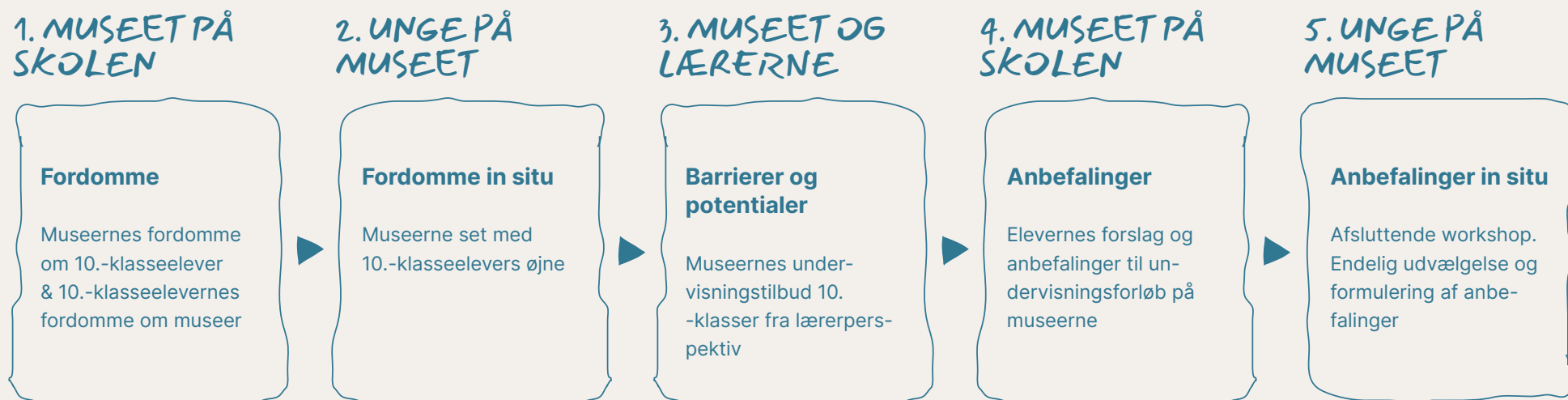
Præmissen for projektet var at møde de unge gentagne gange i løbet af skoleåret. Første samtale fandt sted få uger efter, at de var startet i 10. klasse, og det sidste lå i slutningen af skoleåret, lige inden eksamen. Det vil sige, at de i projektets begyndelse befandt sig i en ny klasse med nye kammerater og nye lærere, og de sociale strukturer var stadig i færd med at blive dannet. Mod slutningen af projektet havde de unge imidlertid dannet stærke klassefællesskaber. Ved at arbejde kontinuerligt med de samme unge gennem et helt skoleår, kunne vi skabe et produktivt, fælles rum, hvor samtaler kunne fortsættes og idéer kunne udvikles fra det ene møde til det næste.

I "Museumssamtaler" deltog tre 10. klasser fra to kommunale skoler: 10'ende i Fredericia og Studie 10 fra Bramming og Esbjerg med i alt 50 elever og lærere. Skolerne blev søgt rekrutteret gennem Landsforeningen af 10.-klasser. Nationalmuseet samarbejdede med Studie 10, mens Museum Give samarbejdede med 10'ende. Begge museer gennemgik samme forløb bestående af fire samtaler af en halv dags varighed. Derudover blev der foretaget en række interviews med 10.-klaseslærere fra forskellige steder i landet (**se figur 1**).

| Foto: Nanna Holdgaard, Nationalmuseet

Figur 1

1. MUSEET PÅ SKOLEN

Udveksling af fordomme.

Formålet med den første samtale med eleverne var at lære hinanden at kende og anvende fordomme som en nøgle til at låse op for en dialog om skolebesøg på museer. Målet var at nå frem til en række umiddelbare fordomme om museer, som vi kunne tage afsæt i ved den næste samtale på museerne.

2. UNGE PÅ MUSEET

De unges specifikke oplevelser på enten Nationalmuseet eller Museum Give.

Formålet var at udfordre de unge på deres fordomme in situ. De unge skulle reflektere over og finde eksempler på, hvorvidt virkeligheden be- eller afkræftede deres fordomme om museer. Som hjemmeopgave til næste gang skulle de unge ved hjælp af storyboards eller film præsentere deres idéer om en god museumsoplevelse med skolen.

3. MUSEET OG LÆRERNE

Interviews med 8 lærere fra 10. klasse om deres behov, erfaringer og oplevelser med museer.

Lærere fra forskellige dele af landet delte deres syn på, hvad det vil sige at undervise i 10. klasse, hvordan det adskiller sig fra 8.-9. klasse, og hvad en god museumsoplevelse i skoleregi er – og bør være.

Museumssamtale IV – Museet på skolen: De unges anbefalinger til museet. Dette møde byggede videre på det forudgående arbejde og havde til formål at udvikle elevernes ideer om den gode museumsoplevelse i skoleregi, og nå frem til nogle indledende anbefalinger til museerne.

4. MUSEET PÅ SKOLEN

De unges anbefalinger til museet.

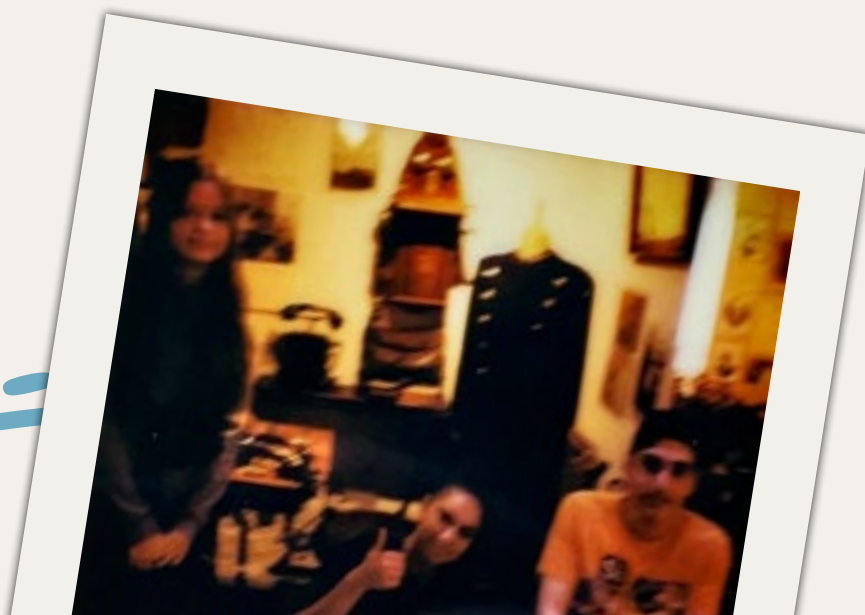
Dette møde byggede videre på det forudgående arbejde og havde til formål at udvikle elevernes ideer om den gode museumsoplevelse i skoleregi, og nå frem til nogle indledende anbefalinger til museerne.

5. UNGE PÅ MUSEET

De unge genbesøgte hhv. Nationalmuseet i København og Museum Give.

Inden besøget havde museerne bearbejdet de unges kommentarer og pointer til en samlet række anbefalinger og "oversat" disse til et konkret skoletilbud. Formålet var at få de unge til at udvælge, diskutere og kvalificere endelige anbefalinger og reflektere over det skoletilbud, de blev præsenteret for, samt de ønsker de tidligere havde italesat.

Læs mere om metoderne i vores metodeguide: En praktisk metodeguide til Museumssamtaler – en dialogisk og relationsskabende tilgang.

FORDOMME SOM METODISK GREB

Vi har valgt at anvende begrebet "fordomme" som et metodisk greb i projektet på grund af dets iboende dobbelthed. På den ene side fungerer begrebet som en grundlæggende erkendelse af, at vi alle møder hinanden med en forudgående forventning eller for-dom. På den anden side kan begrebet anvendes som en bevidst provokerende tilgang til at engagere de unge i dialog, samtidig med at skabe et rum, hvor negative følelser eller oplevelser kunne rummes.

I "Museumssamtaler" har vi ladet os inspirere af den tyske filosof Hans-Georg Gadamer's hermeneutiske tilgang til begrebet, hvilket adskiller sig fra den definition, der er at finde i Den Danske Ordbog. Her er "fordomme" defineret som en "dom, der er fældet forud", ofte udtryk for en negativ holdning, der er dannet på et mangelfuldt eller forkert grundlag, og som man er utilbøjelig til at ændre. For Gadamer var det afgørende, at fordomme ikke betragtes som resultatet af en forståelsesproces, men snarere som noget, vi altid bærer med os, og som indgår i en dialektisk proces sammen med forståelsen. Fordomme bør altså betragtes som for-domme (en slags præliminær dom) i en forståelsesproces, hvor ingen træder neutralt ind i mødet med mennesker eller situationer. Vi kommer alle med vores egne for-

domme, og det er disse fordomme, der i mødet med verden former vores forståelse.

En fordom er således en slags for-forståelse, som kontinuerligt formes, udfordres og forandres. Det var denne mulighed for forandring og denne dialogiske, dialektiske tilgang til begrebet, som vi benyttede os af, da vi inviterede 10.-klassens unge fra Fredericia og Bramming/Esbjerg til at deltage i projektet. Vi ønskede at italesætte og udfordre både elevernes og vores (museernes) fordomme om hinanden.

Fordomme som greb gav os mulighed for at indlede projektet med vores forudindtagede syn på hinanden. Vores fordom var, at unge formentlig ikke ville være interesserede i at diskutere noget, de kunne opfatte som "kedeligt," som for eksempel museumsbesøg, og ved at anvende fordomme som en del af vores dialogiske metode kunne vi hurtigt tage hånd om denne "elefant i rummet."

At sætte ord på vores gensidige fordomme skabte grundlag for en åben dialog og debat om, hvordan museerne i fremtiden kan forbedre deres tilgang til at imødekomme unge i 10. klasse. Disse initiativer banede vejen for yderligere samtale og fælles forståelse.

I vores samtaler med de unge fra 10. klasse vendte vi gentagne gange tilbage til fordommene. Vi gik blandt andet i dialog med de unge om, hvorvidt og hvordan deres oplevelser på hhv. Nationalmuseet og Museum Give stemte overens med deres indledende fordomme. Undervejs i forløbet bidrog de unge med perspektiver på, hvordan museerne fremadrettet ville kunne forholde sig til de barrierer og behov, de unge pegede på.

HVORFOR FOKUSERE PÅ 10. KLASSE?

Unge er en underrepræsenteret gruppe på både Nationalmuseet og på Museum Give. Specifikt mangler der tilbud rettet mod unge i 10. klasse på begge institutioner. Tidligere brugerundersøgelser og forskning har allerede konstateret, at unge ofte føler sig fremmedgjorte og talt til, frem for talt med, på mange museer.³ En tendens, der også er bekræftet i Den nationale brugerundersøgelse på de statslige og statsanerkendte museer fra 2021⁴.

Unge i 10. klasse udgør en interessant målgruppe, idet de ofte bliver klemt og glemt i museernes tilbud, der primært henvender sig til 8.-9.-klasser eller ungdomsuddannelser. Desuden præsenterer 10. klasse en attraktiv mulighed for museerne, da de har større valgfrihed, de vægter varierende undervisningsformer højt og har et

fokus på inkluderende læringsfællesskaber⁵. Der er derfor potentiale for mere alsidige formidlings- og undervisningsaktiviteter end dem, der typisk tilbydes grundskolen og ungdomsuddannelserne.

HVAD ER 10. KLASSE?

10. klasse er et uddannelses tilbud til unge, der efter grundskolen har behov for yderligere faglig kvalificering og afklaring af uddannelsesvalg for at kunne gennemføre en ungdomsuddannelse – sådan er det defineret i Folkeskolelovens kapitel 2.

Det er muligt at tage 10. klasse på forskellige uddannelsessteder - på nogle folkeskoler og friskoler, 10. klassecenter, efterskoler, ungdomsskoler eller på erhvervsskoler – og i løbet af året skal eleverne have undervisning i dansk, matematik og engelsk samt en række valgfag. Derudover indeholder året brobygning og ulønnet praktikforløb, og de studerende skal skrive en obligatorisk, selvvalgt opgave (OSO), der tager afsæt i elevens overvejelser om fremtidig uddannelse og job.

Der er mange forskellige opfattelser og fordomme om 10. klasse og unge i 10. klasse, som blev yderligere fremhævet i den offentlige samtale, der fandt sted i foråret 2023, hvor Reformkommissionen foreslog at omlægge 10. klasse⁶. Blandt kritikerne af 10. klasse blev det fremført, at 10. klasse er et "spildår" for elever, der ikke ved, hvad de vil gøre efter 9. klasse, og at det derfor betragtes som en nemmere

vej i stedet for at starte på en ungdomsuddannelse.

For de unge og for lærerne, der deltog i "Museumssamtaler", handler 10. klasse nok om at blive klar til uddannelse og job, men adspurgte fremhæver eleverne, at de har valgt 10. klasse af mange forskellige årsager. Som én udtrykker det: "Nogle er her for at blive klar, nogle for at få en bedre karakter, og nogle for at finde ud af hvad de vil." (Elev, Fredericia). Dette understøttes af Danmarks Evalueringsinstituts tidligere nævnte undersøgelse af elevernes syn på 10. klasse fra 2020.

En stor andel af de unge forklarer, at de har behov for at reflektere og udforske muligheder ud over folkeskolen, før de træffer en beslutning om deres fremtidige uddannelse. For nogle giver et ekstra år i 10. klasse dem den nødvendige tid til at vurdere deres næste trin, mens andre nævner familiens ønske om, at de skulle have dette ekstra år.

Andre fremhæver et behov for at modnes og få succes både fagligt og socialt. Den faglige spredning er således betydelig. Nogle elever er ressource- og fagligt stærke, mens andre bærer rundt på dårlige oplevelser og usikkerhed. Nogle mener, at der kunne være flere udfordringer i skolen, mens andre bemærker, at det faglige niveau i 10. klasse er højere end det, de oplevede i 9. klasse.

Det sociale aspekt og fællesskabet i 10. klasse har meget stor betydning og er noget af det, de selv fremhæver som en af de store forskelle på 9. klasse og 10. klasse: "Fællesskabet er rigtig godt. Det er godt at være så meget på tværs af klasserne – ikke ligesom i folkeskolen." (Elev, Fredericia)

Lærerne i projektet bekræfter, at det er en bred opgave at undervise i 10. klasse. De understreger endvidere, at 10.-klassensstrukturen giver dem mulighed for at sammensætte det år, som, de mener, vil gavne eleverne bedst muligt. De peger på et fokus på klassefællesskab, selvstændighed og faglighed. 10. klasse er således et år, som skal støtte og udvikle den enkelte elev, der hvor vedkommende er og har mest brug for det.

"10. klasse er et parathedsår for de unge mennesker. Hvad skal jeg? Og vi hjælper dem rigtig meget i forhold til uddannelser. Hvad skal der til? Hvilke krav er der? Vi laver handleplaner, hvis det er nødvendigt, så de også føler den tryghed i, at der er faktisk nogen, der gider os. Så de bruger dette år på at blive parate." (Lærer, Kalundborg)

En anden lærer sammenfatter paratheden og 10. klasse som en mulighed for at blive klar fagligt, personligt og socialt. Det er en tid, hvor eleverne kan opleve at blive anerkendt og forstået på en anderledes måde end tidligere i deres skoleforløb. 10. klasse tilbyder eleverne muligheder for at indtage nye roller eller afprøve sig selv i nye kontekster og konstellationer. Det gælder især med henblik på kammeratskabet og lærer-elev-relationen.

“Vi ser eleverne på en ny måde. Når man har gået i mange år på den samme skole, så kan man let være blevet til hende, der bare er meget stille, eller ham, der har svært ved at sidde stille. Når de så kommer her hos os og sætter nogle ord på det, finder vi måske ud af, om de skal have hjælp på en anden måde, end de har været vant til.”

(Lærer, Aarhus)

| Foto: Nanna Holdgaard, Nationalmuseet

SÅDAN OPLEVER UNGE I 10. KLASSE ET MUSEUMSBESØG

I starten af projektet fortalte størstedelen af de unge, at de sjældent eller aldrig kom på museum. Det viste sig imidlertid, at næsten alle kunne berette om tidligere museumsoplevelser. Når de først kom i gang, havde de meget på hjerte.

Museumsfordomme

I vores første samtale med 10.-klasserne skulle de unge forholde sig til deres fordomme om museer generelt. Selvom de unge fandt opgaven svær, og som udgangspunkt ikke mente, de havde nogle nævneværdige oplevelser eller erfaringer med museer, så viste det sig, at langt størstedelen havde været på museum flere gange med skolen eller med familien. Lidt modstræbende delte de oplevelser om tidligere museumsture, og selvom de ofte ikke kunne huske museernes navne, huskede de klart, om emnet var interessant, om oplevelsen havde været god, og hvem de havde været sammen med.

To forskellige beskrivelser af en museumsoplevelse med skolen gik igen i elevernes udtalelser. Den mest dominerende version starter således: Lige fra det øjeblik, klassen træder ind ad døren til museet, begynder de unge at blive trætte. Der er simpelthen en træthed i luften, og det lugter grimt af gamle ting. Klassen bliver mødt af en museumsperson, som taler alt for meget og alt for længe om noget fra gamle dage, og de unge skal bare følge med og være stille. Relevansen af det, de bliver fortalt, er ofte uklart for dem. På væggene hænger det ene maleri efter det andet, og alle steder er der meget tekst. Museets andre gæster er alle "historie-mennesker" ligesom museets ansatte - de unge føler ikke, at de hører til, der er ikke plads til det sociale eller til at være sig selv.

De unges fordomme om museumsbesøg med skolen

- **Det er langsomt, søvndyssende og der er træt atmosfære**
- **Der lugter af gamle ting**
- **Det er kedeligt ("I fatter ikke, hvor kedeligt det er for unge mennesker")**
- **Man må ikke røre ved noget**
- **Der er for meget tekst**
- **I taler for meget**
- **Det er hyggeligt at være på tur sammen**
- **Det er bedre end at have undervisning i skolen**
- **Man kan lære noget nyt**

Den anden version er mere fragmenteret og positiv, men handler i store træk om, at de unge får lov til at gå rundt i selvvalgte grupper. Der er ikke så megen stilladsering af oplevelsen. De kan frit gå rundt, i den tid de er på museet, og selv søge de emner, der optager dem, eller de kan vælge at fokusere på sociale relationer. Nogle unge fortæller om emner, såsom 2. verdenskrig, rummet og universet eller fisk og fiskeri, der nærmest per automatik har gjort oplevelsen interessant.

“Jeg har fundet ud af, at vi skal til at omtænke hele måden, universet er blevet skabt på, fordi der er nogle galakser, der er blevet fundet, som er alt for gamle. Så skal vi omtænke den måde, universet er lavet på. Dét er sgu da meget fascinerende og spændende at tænke over.” (Elev, Esbjerg/Bramming).

Andre forklarer som noget positivt, at museet har været et frirum, hvor de har kunnet være sammen med venner.

På tværs af de to fortællinger eller fordomme om museer, ser vi, at de unge har en generel forventning om, at museer er vidensinstitutioner, hvor de har mulighed for at lære noget nyt og få en oplevelse. Flere unge gav dog samtidig udtryk for en rastløshed og kedsomhedsfølelse knyttet til manglende aktiviteter og muligheden for selv at have indflydelse på besøget. Dette støttes af en af de unge fra Esbjerg/Bramming, der beskriver en oplevelse af, at man bare går rundt, rundt og rundt, og at man får ondt i benene, fordi der ikke er siddepladser.

En af de unge fra Fredericia forklarer, at det kan føles som et langtrukket besøg, hvis man ser mange kunstværker eller lytter længe til en rundviser. Kort sagt: “I snakker for meget på museerne.”

Museernes fordomme om de unge

- **I synes, vi er kedelige, men det er bedre end at være i skole, og I vil have omvisninger overstået så I kan få fri**
- **I ved ikke, hvad et museum er**
- **Det kræver liiige lidt ekstra at fange jer**
- **I synes, museer er fyldt med gammelt lort**
- **I smider affald og larmer og sætter fedtfingre på monterne**
- **Vi tror ikke, at I gider os, men I er nysgerrige og vilde med historier**
- **I gider os ikke nu, men I kommer tilbage (med jeres børn)**

Som en del af fordomsdialogen blev de unge fra 10. klasse præsenteret for en række fordomme fra museer om elever fra 10. klasse (se ovenfor). Fordommene er taget fra en række filmede voxpop-interviews med ansatte på både Museum Giv og Nationalmuseet. 10.-klasseeleverne blev præsenteret for disse fordomme om unge qua en sammenklippet video af voxpoppen.

Formålet var at provokere eleverne til at komme ud over deres høflighed for at skabe et rum, hvor de forstod, at deres mening og bidrag var væsentligt, og at de ikke behøvede at pakke deres kritik ind i høfligheder, men tværtimod blev opfordret til at bringe deres fordomme i spil "råt for usødet".

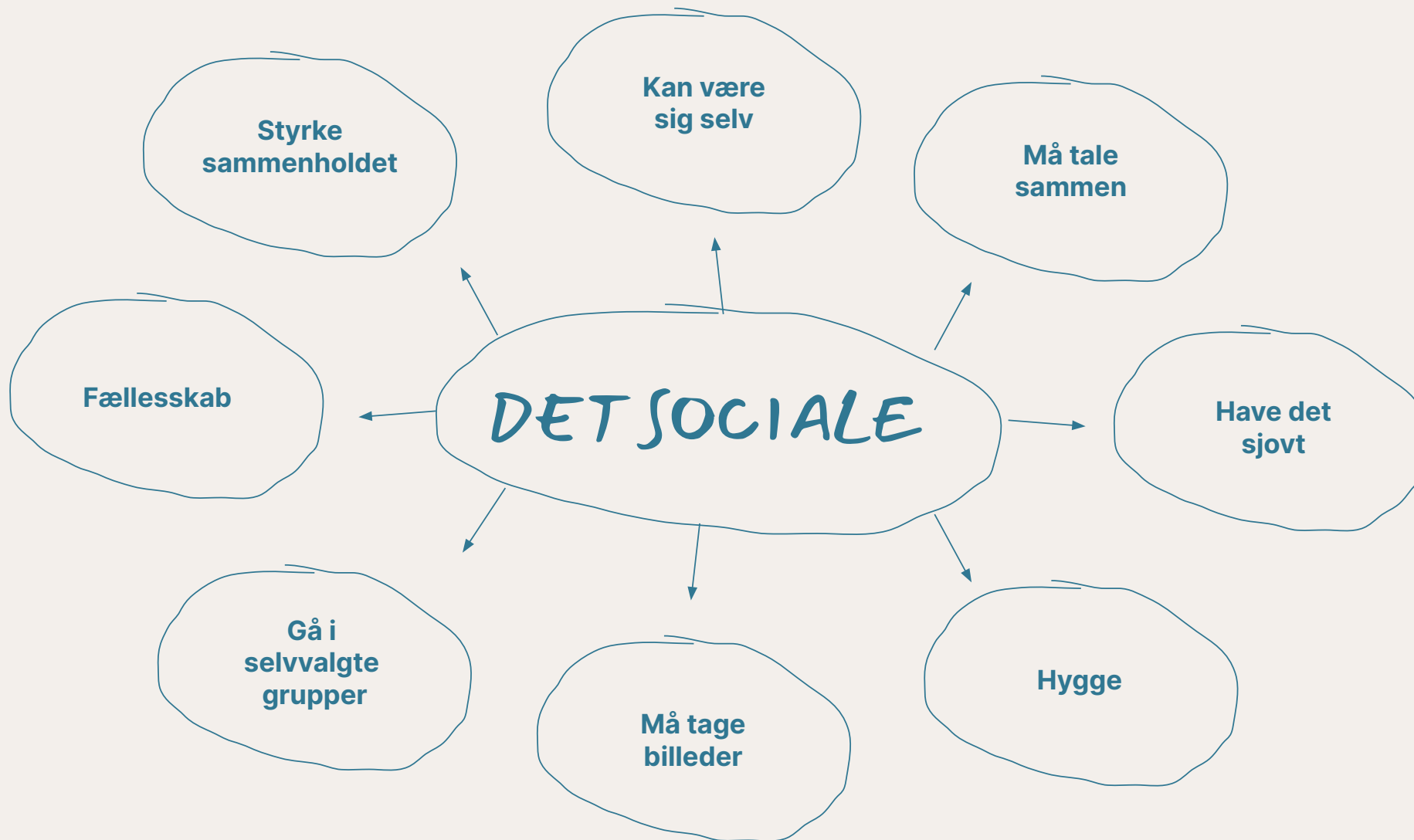
På trods af at fordomsudsagnene fra museerne var formuleret med henblik på at skabe en reaktion hos eleverne, så var de unge delvist enige: "Jeg synes, de ramte plet på dem alle sammen" (Elev, Esbjerg/Bramming). I Fredericia affødte fordommen: "I smider affald, larmer og sætter fedtfingre på monterne" dog både hovedrysten og lavmælt mumlen. Som en elev forklarede: "Jeg tror, at de tænker på de mindre klasser i folkeskolen, når de siger de ting. Det er ikke os i 10. klasse." Opfølgende diskussioner vidner da også om, at jo længere tid vi tilbragte med de unge, desto mere tillid til os fik de. Det betød, at de i langt højere grad udfordrede vores udsagn og indgik i diskussioner med os, når de ikke var helt enige.

SÅDAN VILLE UNGE I 10. KLASSE ØNSKE ET MUSEUMSBESØG VAR

De unge har meget forskellige behov og ønsker til et museumsbesøg med skolen. Dette til trods er der dog alligevel en række faktorer, der går igen.

De unges synliggørelse og italesættelse af deres fordomme om museer, blev grundlaget for de videre museumssamtaler og bidrog til de endelige anbefalinger fra de unge til museerne. På de to museer i Give og København, fik de unge mulighed for at udforske museerne på egen hånd. Ved første besøg på museet, blev de inddraget i et traditionelt forløb henvendt til skoler og ved andet besøg, oplevede de et forløb, der på forhånd var tilpasset deres ønsker. Centrale temaer, som de unge i 10. klasse kontinuerligt vendte tilbage til i løbet af de fire samtaler med museerne, var:

- **Det sociale aspekt**
- **Den overordnede ramme for besøget**
- **Aktiviteter**
- **Selvbestemmelse/medbestemmelse**

DET SOCIALE

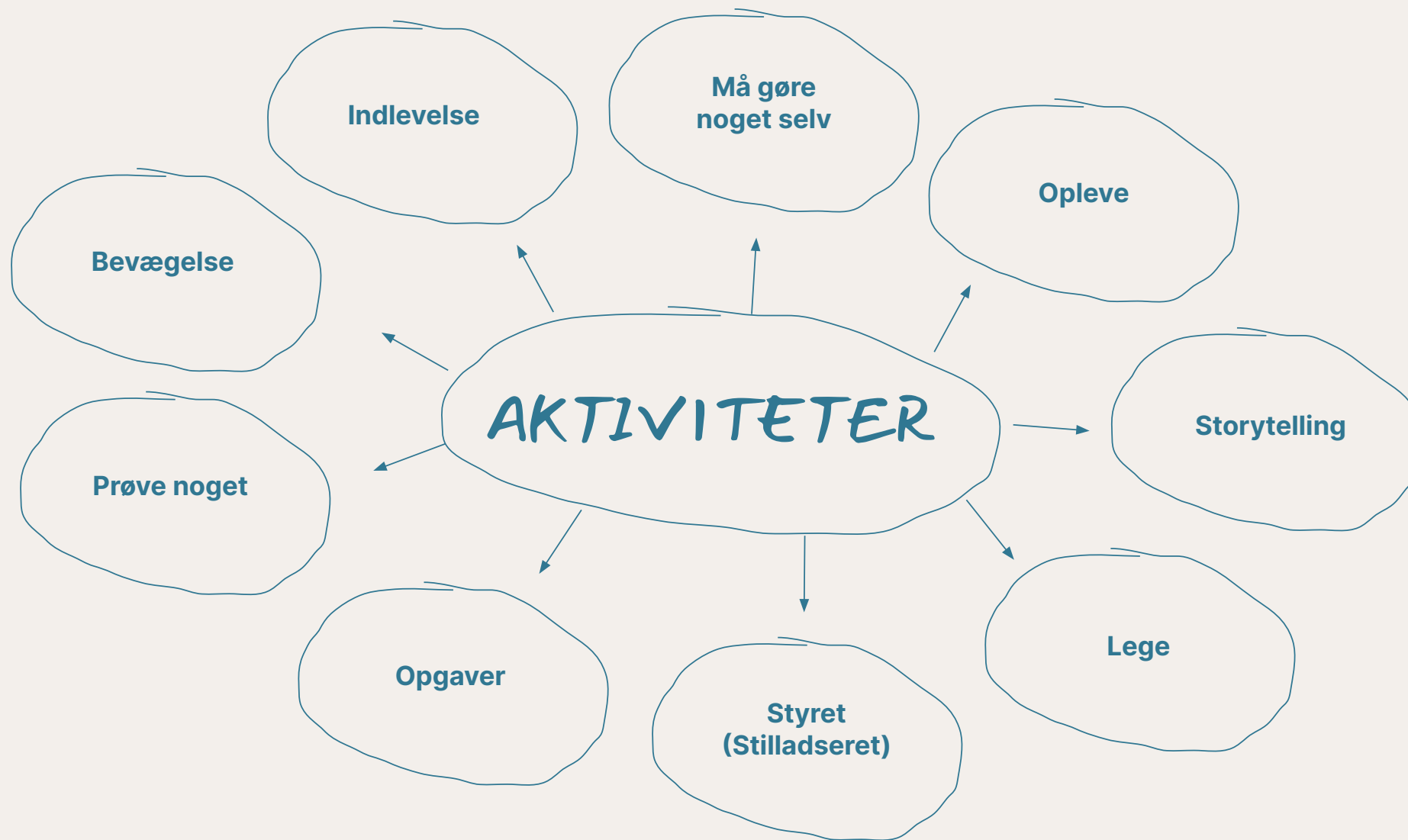
Et gennemgående tema i de unges feedback var vigtigheden af det sociale aspekt. De unge nævnte, at fællesskab og social interaktion spiller en stor rolle under besøget, hvilket også blev illustreret af oplevelser fra tidligere besøg på museer, hvor samværet med klassekammerater var essentielt.

Dog følte mange unge, at museerne ofte ikke gav nok plads til det sociale element, idet besøget lignede en traditionel undervisningsmetode. Det bliver en "gå ind – lyt – gå ud igen-oplevelse", der i høj udstrækning mimer undervisningen i klasselokalet.

I forlængelse heraf beskriver de unge en følelse af ikke at passe ind, når de er på museum, og at museerne ikke er for dem. Gentagne gange udtalte de unge, at museer er fyldt med "gamle ting", og at museerne henvender sig til "historie-mennesker", "gamle mennesker" og "langsomme mennesker". Altså: Der er ikke plads til at være ung på et museum, medmindre du har en særinteresse i historie eller kunst – hvilket blev anført, at det har de færreste unge.

De unge ønskede sig flere museumsforløb, der i højere grad havde øje for det sociale. Det kunne være i form af stilladserede besøg, hvor de unge selv går rundt i selvvalgte grupper. De lagde stor vægt på,

at der skal være plads til at tale sammen, hygge sig, have det sjovt, men også selv at søge derhen, hvor de finder udstillingerne interessante. Omend nogle af de unge fastholdt en modstand imod museer, så udtrykte mange en intention og et ønske om at få noget ud af et museumsbesøg. Dette både i forhold til ny viden og en styrkelse af fællesskabet, hvilket også blev bekræftet af de interviewede 10.-klasselærere.

AKTIVITETER

For mange unge, inklusive en elev fra 10.-klasserne fra Esbjerg, handler en givende museumsoplevelse ikke kun om at modtage information, men om at være aktivt engageret og dykke ned i fortidens verden. Hun beskrev, hvordan det var at føle sig forankret i tidligere tiders atmosfære, såsom under 2. verdenskrig, hvor man kan leve sig ind i, hvordan det var at være til stede dengang. Hun fremhævede vigtigheden af at kunne engagere sig aktivt, opleve historien med dyb indlevelse, snarere end at være en passiv tilskuer.

At aktiv deltagelse i eksterne læringsmiljøer kan bidrage positivt til elevernes oplevelse af et undervisningstilbud og et museumsbesøg, er ikke nyt. For nyligt pegede undersøgelsen "Når elever pludselig deltager på nye og bedre måder" fra 2022 på, at der er tre træk ved et eksternt læringsmiljø, der positivt stimulerer nye deltagelsesformer:

- **En engagerende atmosfære**
- **At opleve sit fag på andre måder**
- **Undervisere med et nyt og åbent blik på eleverne⁷**

| Foto: Lasse Hyldager. Hedegården på Museum Give

Det skal være engagerende og inddragende

I overensstemmelse med ovennævnte undersøgelse italesatte 10.-klasseseleverne i "Museumssamtaler" et klart ønske om at blive inddraget i de skoleforløb, som de møder på museerne. En elev fra Esbjerg/Bramming forklarede, at "alle museer, vi har været på, har bare haft billeder, vi skal kigge på, men det, synes jeg, er for kedeligt". De unge efterspørger således kontekstualisering, mindre snak og mere leg. Med legen henviser de unge til at kunne "gå ind i" engagerende udstillingsmiljøer, at få sanselige oplevelser, muligheden for at være aktive eller kunne spille spil.

"Det ikke fedt, når nogen bare står og snakker, men fedt når man kan leve sig ind i det. Jeg var ret overrasket over den gård dér, fordi den var faktisk ret fedt lavet" (Elev, Fredericia).

Den unge refererede til Hedegården på Museum Give, hvilket flere af de unge huskede som positivt.

| Foto: Nanna Holdgaard, Nationalmuseet

Efterspørgslen på mere leg handlede blandt andet om muligheden for at træde ind i andre verdener. En pige fortalte om et besøg på ARoS, hvor rummene gav forskellige oplevelser "og gør, at man kan leve sig ind i oplevelsen." Andre unge ytrede ønsker om at kunne opleve på andre måder end udelukkende ved at bruge øjnene eller ørerne: "Det er federe at opleve det selv og prøve det selv, end at få forklaret, hvordan det var" (Elev, Esbjerg/Bramming). Eleverne refererede til muligheden for at prøve en metaldetektor på Nationalmuseet og drømte også om at få lov til sværdkamp og brændehugning.

Leg eller spil var også omdrejningspunktet i andre sammenhænge. Dette er bl.a. eksemplificeret i et forløb i udstillingen Ka-ching! Show Me the Money på Nationalmuseet, hvor vi oplevede en klasse, som var opslugt af spillet og udstillingen, og som bad deres lærere om at få ekstra tid i udstillingen, da forløbet og vores samtale med de unge var slut. Udstillingen bygger på spilelementer, hvor udfordringen er at komme til penge, men hvor adgangen og fordele for spillerne er ulige fordelt – ligesom i den virkelige verden.

Kernen i de unges udsagn er klar: Engagerende og inddragende læringsoplevelser er essentielle for at skabe varige og meningsfulde indtryk.

Fagligt indhold på nye måder

At gøre historien relevant eller sætte den i kontekst var også et vigtigt opmærksomhedspunkt for de unge:

"Hvis museet nu havde noget fra det århundrede, vi er i. Nu er der jo krig i Ukraine. At det kom med, for det er aktuelt, og vi hører jo hele tiden om det. Vi vil gerne have noget nyt, noget friskt, noget som vi kan se os selv i og bruge en time eller to på. Jeg tror ikke unge gider mere." (Elev, Esbjerg/Bramming)

Generelt var det vigtigt for eleverne at blive inddraget, opleve og prøve selv, og at forløbets faglige indhold havde en tydelig nutidsrelevans for dem. De vil gerne præsenteres for historien og for museumsgenstande, men det skal sættes ind i en tydelig, nutidig referenceramme, og der skal helst også inddrages andre didaktiske greb gennem forskellige medier. De unge kom med en lang række forslag på opgaver, apps, opsamling vha. onlinequizzes, lytteopgaver, konkurrencer, storytelling og poster. Det, der går igen, er et ønske om, at historien skal sættes ind i en kontekst og levendegøres, og ikke udelukkende i en tale-lytte situation – de vil selv være medskabere og bidrage til oplevelsen og tilegnelsen af viden.

Museumsundervisere vs. skolelærere

De unge fremhævede betydningen af, at museumsaktiviteterne blev ledet af nogen andre end deres daglige lærere. Nogle elever fra Studie10 i Esbjerg/Bramming bemærkede, at de var mere tilbøjelige til at engagere sig og lytte opmærksomt, når det var en ny person, der underviste dem. De følte også, at når deres egne lærere tog styringen på museumsbesøg, kunne det ofte gøre oplevelsen mindre spændende.

Som elever fra Studie10 i Esbjerg/Bramming forklarede:

“Jeg tror ikke, at vi lytter mere til jer, men jeg tror, det I siger, det fanger os mere, da vi ikke har jer hver dag, og vi ikke skal høre jer sige det samme hver dag.”

En anden elev fortsatte forklaringen med: “Der stod vores lærere og ævlede og snakkede og snakkede ... De gjorde det bare kedeligere, end det egentlig var.”

Lærerne anerkendte også denne dynamik. De påpegede, at museumsbesøg gav dem en unik mulighed for at se deres elever interagere i en ny kontekst. Det blev observeret, at nogle elever, som måske var mere tilbageholdende i klassen, trådte frem og deltog mere aktivt i museumsforløb. Lærerne bemærkede også, at elevernes specialviden ofte blev fremhævet i disse nye omgivelser. En lærer fra Esbjerg beskrev, hvordan det var overraskende at se, hvor godt eleverne reagerede på de nye undervisere, og hvordan de skabte en positiv og engagerende atmosfære.

SELVBESTEMMELSE OG MEDBESTEM- MELSE

Selvbestemmelse og medbestemmelse er nøgleaspekter, når det kommer til at skabe meningsfulde museumsoplevelser for unge i 10. klasse. Når de unge besøger et museum, har det stor betydning, at de føler sig respekteret, at de bliver taget seriøst og anerkendt for de spørgsmål, interesser og ønsker de må have. Unge i 10. klasse er helt vant til rammerne fra folkeskoleårene, men i 10. klasse er formen anderledes, og de er meget bevidste om, at de ikke længere er børn. Også selvom de meget gerne vil lege.

De unge ønsker at have en større grad af selvbestemmelse og medbestemmelse. Det kunne være ved at gå rundt selv og læse tekster og faktabokse om de ting, de selv finder spændende, og i et tempo, de synes er behageligt. De unge oplever en rastløshed, når rundviseren eller underviseren er langsom, og talen bliver langtrukket. De forklarer selv, at det ville være godt med en hurtig gennemgang af museet: Hvor er hvad, og hvad er der i udstillingerne? – og så kunne der være spørgetid, opgaver, eller de kunne få lov til selv at gå rundt. Centralt ligger et ønske om selv at tegne besøget og præge valget af emner og genstande, de skal se og høre om.

Under ingen omstændigheder ønsker de blot at "følge med". De efterspørger snarere en måde at være besøgende på, der i højere grad ligner den frie gæst, der ikke besøger museet i en skolekontekst. Dog skal besøget fortsat være stilladseret inden for rammer, som knytter sig til emner, de har hørt om i skolen, således at besøgets relevans er tydelig for eleverne.

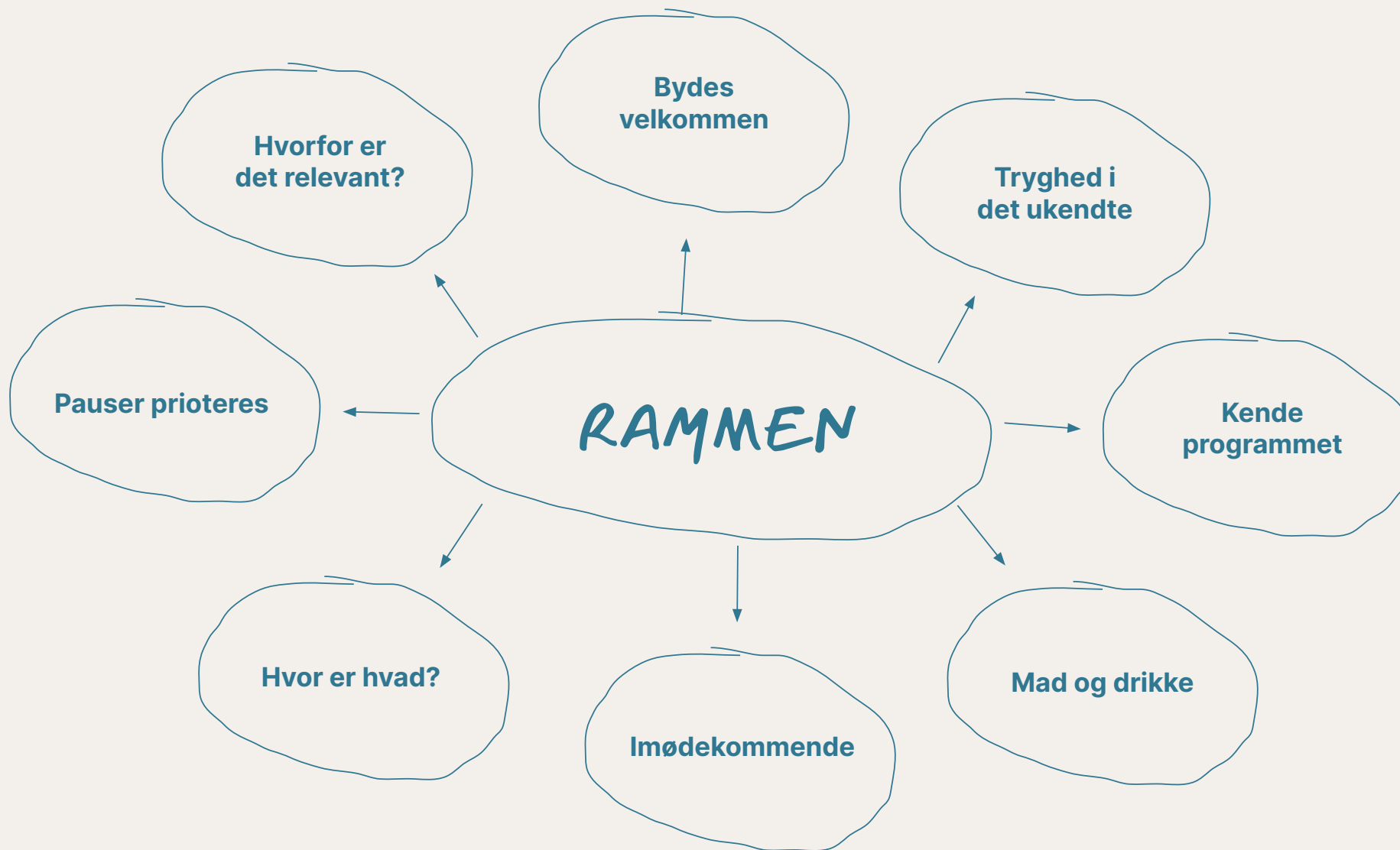
Besøget og oplevelsen skal altså være stilladseret på en måde, der giver de unge en følelse af at museet også er et sted for dem. Det skal balancere dét, at de er nye "brugere" af museet, hvilket stiller krav til faste rammer, der er nemme at indgå i, og dét, at de gerne vil ses som unge voksne med egne og differentierede interesser.

RAMMEN FOR BESØGET

Undervejs i de fire samtaler vendte de unge kontinuerligt tilbage til behov som mad og drikke, hvor er toilettet, kendskab til programmet og betydningen af at blive taget godt imod. Når adspurgte var det en helt grundlæggende forudsætning for et godt besøg, som de ikke altid oplever imødekommet. De føler sig ofte usikre og oplever at bruge meget energi på at befinde sig i ukendte rammer, samtidig med at de skulle indgå i klassens sociale fællesskab. Derfor fyldte pauser meget i samtalerne med de unge i 10. klasse. Pauser, hvor de kan lade op, hvor der er mad og drikke og steder at sidde ned samt tid til at være sammen med sin klasse.

Flere efterspurgte endvidere mere information om museet og udstillingerne, før ankomsten til museet. Dette ønske henvender sig i høj grad til lærerne, men det kan måske imødekommes, hvis guiden er opmærksom på det ved ankomsten. Dette knytter også an til de unges ønske om at forstå, hvordan besøget er relevant for dem. Hvorfor skal de overhovedet deltage i skoleforløbet på museet? Hvad skal de tage med derfra? Denne række tilbage til en forventning og ønske om at blive taget alvorligt og opnå en form for medbestemmelse, hvilket ydermere kan bidrage til de unges aktive deltagelse i besøget.

ANBEFALINGER TIL MUSEUMSBESØGET

På baggrund af samtalerne med de unge om deres og vores fordomme om hinanden, var det en målsætning at identificere de unges anbefalinger til museerne specifikt med henblik på at udvikle og afholde skoleforløb for 10.-klasser.

Vores samtaler kan opsummeres i 12 anbefalinger for et museumsbesøg med skolen:

Når vi ankommer til museet, vil vi ...

- opleve, at museet også er til for os, og at vi er velkomne,
- kende programmet: Hvad der skal ske, hvor det foregår, hvor lang tid tager det, hvornår er der pauser,
- gerne vide, hvorfor det, vi lærer på museet, er vigtigt, og hvad vi kan bruge det til,
- præsenteres for, hvad der gør museet/udstillingen særligt/særlig og hvordan det/den er relevant for os.

Af forløbet til 10.-klasser ønsker vi ...

- at læringsaktiviteterne er anderledes end i skolen,
- at museerne taler mindre,
- at være aktive fremfor kun at se og lytte,
- mulighed for selv at kunne gå rundt i mindre grupper,
- at kunne stille spørgsmål en til en med en museumsunderviser/omviser,
- at pauser også bliver prioriteret.

Når vi afslutter forløbet til 10.-klasser, vil vi ...

- gerne vise og afprøve, hvad vi har lært (fx i en quiz),
- have mulighed for at diskutere vores oplevelser og tanker frem for udelukkende at fokusere på paratviden.

HVAD SIGER LÆRERNE OM 10. KLASSE PÅ MUSEUM

Lærerne spiller en aktiv og afgørende rolle, når det kommer til de unges museumsoplevelser som del af en aktivitet i skoleregi. Derfor har vi interviewet otte 10.-klasseslærere.

Flere lærere fortæller, at museumsbesøg ikke spiller en stor rolle i deres undervisningsaktiviteter: "Museer er nok ikke noget, vi overbesøger." (Lærer, Brøndby), men ikke desto mindre besøger de oftest museer 2-5 gange i løbet af et skoleår. Dette til trods for, at flere lærere ikke oplever, at de danske museer har specifikke undervisningstilbud, som er målrettet deres elever. Samme lærer uddyber senere i interviewet, at frekvensen af museumsbesøg for 10. klasse er højere end fx i folkeskolen: "Vi er faktisk meget af sted i forhold til, hvad en niende klasse har mulighed for at gøre." (Lærer, Brøndby).

I forlængelse heraf, understreger flere lærere, at museerne bør fokusere mere på 10. klasse. Til trods for, at skoleåret kun strækker

sig over 10 måneder, er der tale om en langt større fleksibilitet – og så er det ganske enkelt noget andet end grundskolen. Flere lærere er også meget positive over for muligheden for at indgå i udviklings-samarbejder:

"Men tiendeklasse er et meget fleksibelt år i forhold til pensum, bøger og så videre. Så er det egentlig en god årgang at arbejde med for museerne, tænker jeg, fordi man har mulighed for at nytænke aktiviteterne. Så hvis der er nogle museer, der har et eller andet, som man kunne samarbejde om, så ville det give god mening." (Lærer, Esbjerg).

Der blev gennemført otte semistrukturerede interviews med lærere fra 10. klasse. Lærerne var rekrutteret på baggrund af et princip om maksimal variation og kom derfor fra hele landet og var fra både kommunale og private skoler. De interviewede lærere inkluderede både lærere, der deltog i Museumssamtaler med deres klasse, og lærere, som ikke var med i projektet.

Hvert interview blev gennemført som et onlineinterview af studentermedhjælp på Nationalmuseet Jon Alexander Mangerel og varede ca. ½-1 time.

Lærerfordomme om museer

“Det er ligesom ordet museum, det har en eller anden klang, som de [eleverne] ikke tiltrækkes af.” (Lærer, Esbjerg).

Lærernes fordomme om museernes forløb rettet mod 10.-klasser var præget af deres tidligere personlige erfaringer og forestillinger om, hvordan museumsbesøg kan indgå i et undervisningsforløb. Lærernes fordomme ligner i høj grad deres elevers, og de forklarer næsten enstemmigt, at de unge ikke som udgangspunkt har interesse for museer. Den værste oplevelse, også for lærere, er et forløb, der består af et langt foredrag, hvor underviseren er envejskommunikerende uden at være i stand til at skabe kontakt med eleverne: “Skrækscenariet, dels for mig som underviser, men faktisk også for eleverne, er det her med, at man kommer til et museum, og så er der planlagt guidede ture i x antal minutter. Måske over en time sågar.” (Lærer fra Fredericia). Læreren uddyber opskriften på den værste museumsoplevelse med at forløb, hvor de unge tvinges til at gå i én samlet flok uden nogen form for medbestemmelse for, hvad de skal se eller lytte til.

Undervisningsrelevans

Lærerne beskriver, at forløb på museer skal være relevante i en undervisningskontekst. En stor del af 10.-klasserne kommer på museerne som en del af den obligatoriske danskundervisning fx i forbindelse

med emner som det moderne gennembrud eller guldalderen, hvor det i særdeleshed er kunstmuseer, fx Ribe Kunstmuseum, ARoS, Brandts Klædefabrik eller Statens Museum for Kunst, der bliver fremhævet. Men fordi 10.-klasse er anderledes struktureret end grundskolen og har særlige fag, fx krea, idræt eller samfundsfag, så tager de fleste skoler og lærere også på museum i disse fag. Uanset om det er i de obligatoriske fag som dansk, matematik eller engelsk eller om det er i deres valgfag, så er det vigtigt, at museumsbesøgene har et fagligt udbytte. Som en lærer udtalte: “Når vi planlægger disse ture, så er det på nogle fagdage, og så er det vigtigt for os, at det, vi oplevede på museerne, er noget, vi kan tage med tilbage til skolen og arbejde med, når vi så er her.” (Lærer fra Esbjerg). Ture til museerne bliver dog også planlagt med andre formål end faglige fællesmål, som er udstukket fra Styrelsen for Undervisning og Kvalitet.

Enkelte 10.-klassecentre bruger også museumsbesøg i forbindelse med deres introforløb i skoleårets begyndelse, hvor de unge skal lære hinanden at kende, eller til fællesskabsorienterede udflugter. Som en lærer opsummerer:

“Det giver en fællesskabsfølelse at være af sted og se det samme. At man oplever noget fælles som stadigvæk har relevans for undervisningen, det, synes jeg, giver rigtig god mening.” (Lærer, Fredericia).

Ungerelevans

Ungerelevansen er et andet centralt tema for lærerne. Det fremhæver, at det kan være svært at fange de unge, hvis de ikke som udgangspunkt kan identificere sig med emnet eller tidsperioden eller kan have viden eller egne erfaringer, som de kan bruge til at omsætte det, de bliver præsenteret, eller sætte det i perspektiv. En lærer forklarer, at vedkommende let kan aflæse om museernes læringsmateriale er tilrettelagt af medarbejdere som ved og kender 10.-klasser, eller som tror de har en idé om, hvad målgruppen gerne vil vide.

Museumsrummet er for mange af deres elever et fremmed rum, også selvom de tidligere har besøgt museer som del af deres skoletid eller med deres familier. De skal aflæse og lære museets sociale koder, som kan være forskellige fra museum til museum. For at skabe en forbindelse til de unge og invitere de unge ind på museet, så påpeger nogle lærere, at indholdet er afgørende. Fx fremhæver en lærer en udstilling, som omhandlede krop, køn og seksualitet, som var emner hendes elever var interesseret i.

Andre understreger, at formen er vigtig, og at der er variation i formidlingsformerne, fx "... vekselvirkningen mellem aktivt at gøre noget eller flytte sig rundt og tage stilling. Hvorimod hvis de kun står og lytter, så bliver de fuldstændig passive. Så jeg tror, at det er vigtigt, at

de kommer i spil, så de ikke går i et standby-mode." (Lærer, Esbjerg). At ramme unge handler også om engagement og interesse fra museernes side. Som en lærer udtrykker det "Den bedste læring kommer jo af en engageret lærer. Det er der evidens for. Hvis ikke lærerne er engageret i det, så bliver det jo lige så kedeligt for eleven, som det var for læreren. Men det er en svær opgave." (Lærer fra Brøndby).

Før og efter et besøg i skoleregi

Forskellige lærere har forskellige ønsker til museernes tilbud, men de siger samstemmende, at det er vigtigt, at museerne tilbyder noget andet, end det skolerne selv kan tilbyde:

"At de kommer ud og får egne erfaringer og oplevelser i stedet for at det bare bliver min undervisning, hvor jeg kan vise en film, men ellers er det røv-til-sæde. Det er jo slå enhver ihjel." (Lærer, Aarhus).

Et forslag er at etablere online før- og eftermøder inden et forløb til 10.-klasser, fordi det kan skabe en forbindelse til materialet, udstillingen eller underviseren inden besøget. Et online-eftermøde kan give mulighed for at få samlet op på oplevelsen og skabe efterrefleksioner.

En lærer udtrykker også, at selvom elever ikke umiddelbart virker oplagte eller interesserede undervejs i et forløb, så betyder det ikke, at det har været en dårlig oplevelse. Selv hvis et besøg umiddelbart virker som en negativ oplevelse for nogle elever, kan en reflekterende debat efterfølgende omdanne den til en positiv læringsoplevelse.

At have en struktureret efterbehandling kan forhindre, at oplevelsen bliver lineær og overfladisk. Desuden fremhæver forskning i læring ofte betydningen af feedback og refleksion. Derudover fremhævede flere lærere vigtigheden af læringsmateriale eller lærervejledninger for at skabe de bedste betingelser for et museumsbesøg. Dette kan være integreret i før- eller eftermøder, men der er også et ønske om, at det stilles til rådighed som en selvstændig ressource.

Barrierer

De primære barrierer for 10.-klasselærere for at tage på museum med deres klasser indbefatter:

- **Afstand**
- **Pris**
- **Viden**

Afstanden til museerne bliver understreget som en forhindring for at foretage flere museumsbesøg. Dette er især tilfældet for museer uden for hovedstadsområdet, hvor den offentlige transport er mere sparsom og afstanden mellem museer er større. Transporten til og fra museet er ikke kun en problemstilling for 10.-klasser, men er også afdækket i andre undersøgelser⁸. Afstanden til de større byer med flere museer og et mere varieret udbud af tilbud til skoler bliver også fremført som en udfordring.

For nogle lærere er det at skulle med offentlig transport en barriere, mens det for andre lærere bliver anset for at være en del af udflugten og som et andet rum, hvor lærere og elever kan socialisere. Derudover mener nogle, at hvis forberedelsen til udflugten er grundig, vil rejsens længde eller besvær ikke have så stor betydning. Det vigtigste er, at eleverne får en meningsfuld oplevelse på museet, og at rejsen kan blive en del af denne oplevelse, hvis den er planlagt godt.

I nogle kommuner findes der dog en kulturbus, som skoler kan booke, og som kan køre klasserne til museer eller kulturtilbud, der kan være svære at komme til med offentlig transport.

I kommuner med begrænset offentlig transport eller uden adgang til skolerejsekort kan transportomkostningerne blive en væsentlig udgift. Dette er især udfordrende i områder uden for de større byer. Selvom mange museer, som skoler vælger, er en del af skoletjenesten og ikke har entréomkostninger, kan rejseudgifterne gøre det dyrt for skoler, specielt dem beliggende i mere afsides områder.

Prisen på tilbud er også for nogle en barriere, som gør, at skolerne ikke kan prioritere et museumsbesøg. Dog findes der også særlige tiltag fx ULF i Aarhus, hvorfra det er muligt at få betalt undervisningstilbud fra byens eksterne læringsmiljøer, herunder museerne. Dette initiativ ses af mange lærere som en værdifuld ressource. Mange lærere bliver også bekendt med museernes tilbud gennem "Åben Skole". Selvom udvalget af tilbud kan være stort og til tider uoverskueligt, føler mange lærere sig heldige med de mange og varierede muligheder, der tilbydes, hvilket får dem til at søge de mest attraktive tilbud til deres elever.

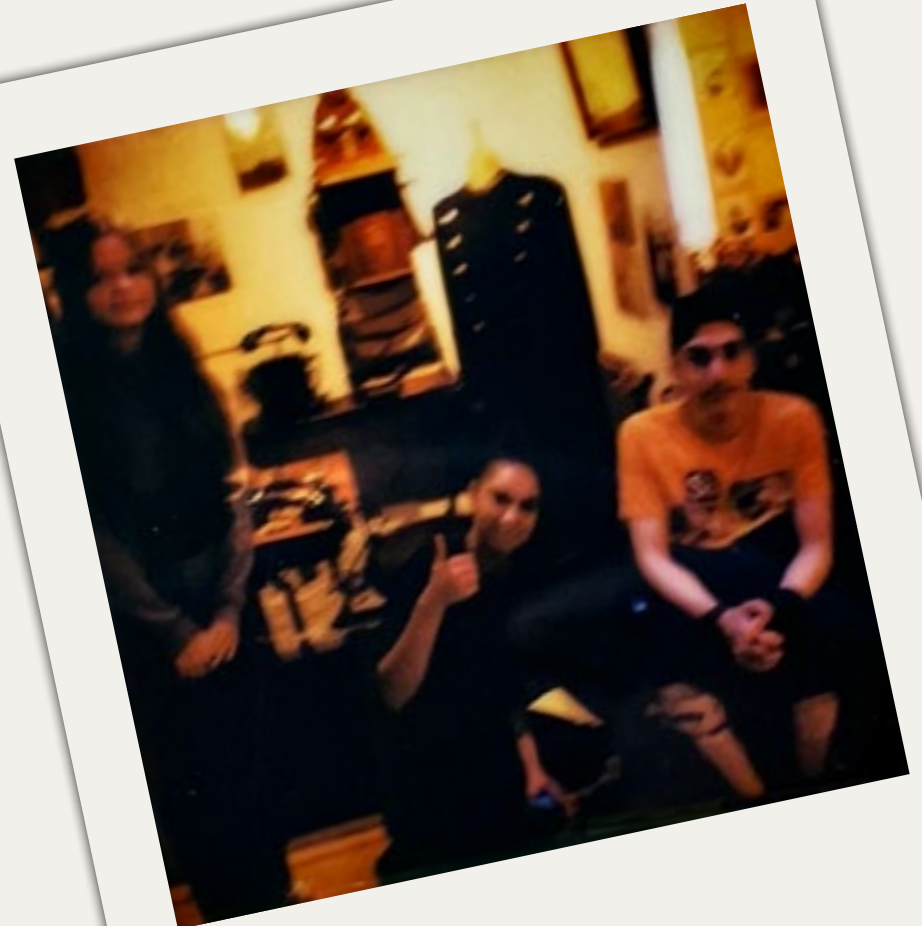
"Altså det er luksus at være skolelærer. Der er bare mange tilbud, og der er mange gode tilbud, og det bliver jo så man går efter de fede tilbud." (Lærer, Brøndby).

ANBEFALINGER FRA LÆRERNE

Baseret på interviews

- Engager lærerne: Engagerede lærere giver engagerede elever.
- Onlinemøder inden eller efter et museumsbesøg vil skabe bedre forbindelser til museet og underviseren før, under og efter besøget.
- Læringssmateriale og/eller lærervejledninger til behandling af før- og efterbesøget. Fx guidelines til hvilke spørgsmål, som kunne være relevante at diskutere inden eller efter et besøg eller forslag til film, avisartikler eller bøger.

OPSAMLING

Museumssamtalers anvendelse af fordomme åbnede op for dialog og fungerede som en motor i udviklingen af de unges anbefalinger til museerne. Fordomme blev i projektet betragtet som et metodisk greb, der både er en bevidst provokerende tilgang til at få de unge i tale og en grundlæggende erkendelse af, at vi møder hinanden med en præliminær forventning eller for-dom. Det er en slags for-forståelse med en iboende "mulighed for forandring", der går begge veje. Vi søgte således at italesætte og udfordre både elevernes og vores (museernes) gensidige fordomme.

Projektets samtaler med elever og lærere blev afholdt skiftevist på skolerne og på museerne og bestod af en kombination af dialogiske og inddragende metoder fra teatersamtaler og codesign. Resultaterne fra de enkelte samtaler dannede grundlag for den samtale, der fulgte, for at fastholde en progression i undersøgelsen. Metoderne var udvalgt, fordi de var legende og kreative metoder, velegnede til at igangsætte refleksion, diskussion og deltagelse hos de unge. Dertil kom semi-strukturerede interviews med de unge, hvilket tillod, at vi kunne dykke yderligere ned i emner og de iagttagelser, vi havde gjort os undervejs.

Resultaterne viser med al tydelighed, at museerne med fordel kan arbejde mere målrettet med tilbud til 10.-klasser.

Det er en yderst relevant målgruppe, med et stort uudnyttet potentiale qua 10.-klassernes store fleksibilitet og fokus på både faglighed, varierede læringsformer og inkluderende fællesskaber. En barriere kan dog være, at lærernes viden om de forskellige museer, og hvad de kan tilbyde, er begrænset. Derfor opsøger lærerne ikke nødvendigvis selv nye besøgssteder, formater og samarbejder, men undersøgelsens resultater tydeliggør en bred interesse og åbenhed for muligheden.

Lærerne, der har ladet sig interviewe til projektet, fortæller, at 10.-klasseformatet er helt anderledes end 8.-9. klasse i folkeskolen og på ungdomsuddannelserne. Dertil kommer, at de unge, der vælger at tage 10. klasse, gør det af meget forskellige årsager. Det er således en meget bred opgave at undervise i 10. klasse. Men også en opgave med bredere rammer end underviserne i udskolingen af folkeskolen, hvor undervisningskravene er strammere defineret. Flere af de interviewede lærere fortæller, at de gerne besøger museer 2-5 gange i løbet af skoleåret, men der er sjældent tilbud specifikt henvendt til 10.-klasser.

Både lærere og de unge har fordomme over for museer og museumsbesøg i skoleregion. "I taler for meget", "det er kedeligt", "langsomt", "søvnigt" og "I mangler kontakt til de unge og inddrager dem ikke" er udsagn, der går igen i lærerinterviewene og elevsamtalerne. Lærerne og de unge peger også på, at skrækscenariet er et museumsbesøg, hvor formidleren ikke formår at opnå kontakt, men blot taler og taler.

De unge fortæller, at de ofte føler sig fremmedgjorte og talt til, frem for talt med, på mange museer. De unge både ønsker og forventer at få en lærings- såvel som social oplevelse, når de besøger et museum, men de kan ofte berette om oplevelser, hvor der ikke var plads til det sociale, og de ikke kan se relevansen af det, de ser og hører. "I snakker for meget på museerne," siger de. De unge søger inddragelse, aktiviteter, kontekst og medbestemmelse, og en anerkendelse af at de ikke længere er børn, men "næsten voksne".

Det gode museumsbesøg er således et besøg, hvor forløbet differentierer sig tydeligt fra undervisningen i klasselokalet ved at sætte det faglige stof i spil på en ny måde. Der skal være plads til det sociale og museumsrummet danner rammen for en engagerende oplevelse, hvor museumsformidleren formår at etablere en positiv kontakt til eleverne. Eleverne skal have en passende grad af med- og selvbestemmelse, der både tilgodeser, at de er unge voksne og selvstændige individer, men også at de er unge, der stadig kan have brug for en vis grad af stilladsering ift at navigere i det rum, som et museum er. Oplevelsen skal være aktivitetsbåret og inddragende frem for båret af en envejskommunikation, og rammerne for besøget skal være tydelige fra start.

Anbefalingerne til museerne tegner således et tydeligt billede af en gruppe unge mennesker, der ønsker at føle sig velkomne på museerne. Frem for alt forventer de en lærerig oplevelse med en tydelig relevans, og med rum for at de kan være dem de er, nemlig 10.-klasseselever på tur med skolen.

Referencer

- 1 Hansen, L. E., & Lindelof, A. M. (2013). Teatersamtaler: Publikumsudvikling gennem dialog. I M. Forsare, & A. Mølle Lindelof (red.), Publik i Perspektiv: Teaterarbejde i Öresundsregionen (s. 137-158). Makadam Förlag.
- 2 Sanders, and Stappers, Elizabeth, and Peter (January 2008). "Co-creation and the New Landscapes of Design". CoDesign. 4: 5-18.
- 3 Kulturstyrelsen (2012). [Unges Museumsbrug](#).
Gibbs, K.; Sani, M. & Thompson, J. (red.) (2007). [Lifelong Learning in Museums – A European Handbook](#).
- 4 Slots- og Kulturstyrelsen (2021). [Den nationale brugerundersøgelse for museer. Årsrapport 2021](#).
- 5 Danmarks Evalueringsinstitut (EVA) (2020). [Elevernes syn på 10. klasse - Unges vej mod ungdomsuddannelse](#).
- 6 Reformkommissionen (2023). [Nye reformveje 2 \(s. 59-61\)](#).
- 7 Sattrup, Lise; Knudsen, Lars E. D. (2022). [Overraskende positiv deltagelse i eksterne læringsmiljøer](#).
- 8 Skoletjenesten. Kortlægning: [Skolers transport af elever. Lokaliseret nov. 2023](#).

MUSEUM GIVE

Nationalmuseet